

Javasolt kormányzati projektek és stratégiák

Készítette a Közigazgatási és Igazságügyi minisztérium E-közigazgatási
Szabad Szoftver Kompetencia Központja
Budapest, 2013

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai
Regionális Fejlesztési Alap társfinanszírozásával valósul meg.

Kódszám: EKOP–1.2.15

Ez a Mű a Creative Commons Nevezd meg! – Így add tovább! 3.0 Unported
Licenc feltételeinek megfelelően szabadon felhasználható.

A dokumentum legfrissebb változata letölthető a honlapunkról:

<http://szabadszoftver.kormany.hu/>

Tartalomjegyzék

A helyzetértékelés nehézségei.....	2
A vállalati használat mutatói.....	3
Célállapot.....	4
A stratégiai eszközök számba vétele.....	5
A nyílt forráskódú szoftverek fejlesztésének és terjesztésének stratégiai eszköztára	6
Kommunikáció, PR, lobby.....	6
Közösség, hálózat, koordináció.....	7
Migráció ösztönzése, támogatása.....	7
Tudásbázis, elemzések, watchdog.....	7
Képzések, oktatás, training.....	8
Szabályozás.....	8
Monitoring, jelentések.....	9
Az állami eszközök csoportosítása.....	9
Javasolt akciók	10
Monitoring rendszer.....	13
Az előzetesen javasolt főbb indikátorok.....	15

Javasolt kormányzati projektek és stratégiák

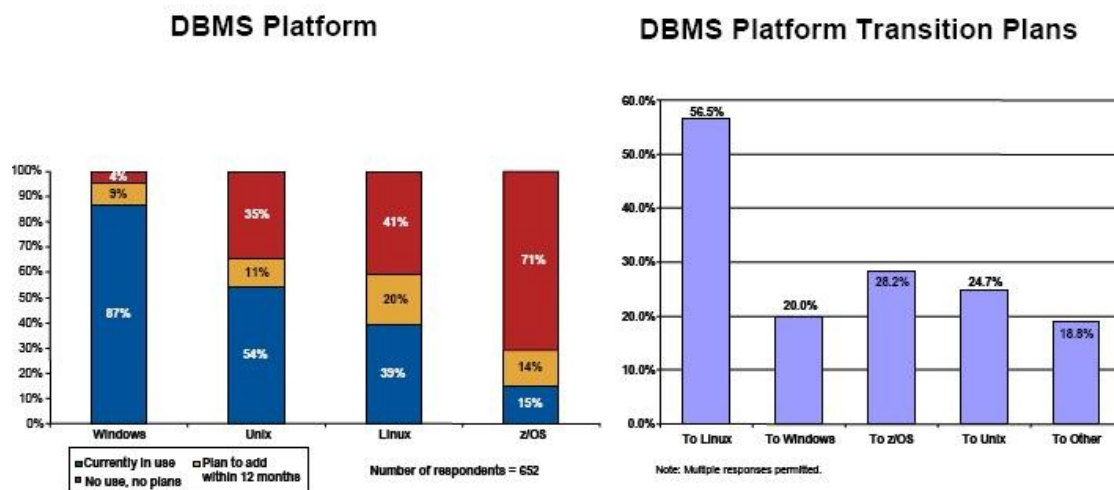
A helyzetértékelés nehézségei

Rendkívül nehezen ítéltető meg a nyílt forráskódú szoftverek jelenlegi helyzete, szerepe, elterjedtsége akár hazai, akár európai viszonylatban, ugyanis friss (vagy akár néhány éves) statisztikai adatok szinte alig állnak rendelkezésre.

Különbséget kell tennünk ugyanakkor a szabad szoftverek típusai, felhasználási módozatai között, mert úgy tűnik, hogy rendkívül nagy szórás tapasztalható pl. a vállalati környezetben alkalmazott nyílt forráskódú szoftver-technológia és a magán felhasználás mutatói között. Míg előbbiben már megkerülhetetlen tényezővé váltak nyílt szabványok (lásd. Pl. adatbázis-kezelők), a vállalatok IT felelősei a lehetséges veszélyforrások mellett is sok esetben a szabad szoftverek felhasználása mellett döntenek, addig a magán felhasználók körében relevánsnak tekinthető alkalmazások (pl. operációs rendszerek, irodai szoftvercsomagok) használata még nem érte el a kritikus tömeget¹.

¹ Kivéve természetesen azokat az eseteket, ahol eleve az ilyen típusú felhasználók vannak többségben (lásd Android okostelefon platform, vagy az iOS (iPhone, iPad)).

Linux Becomes the Platform of Choice

Source: Gartner DBMS Study - 2006

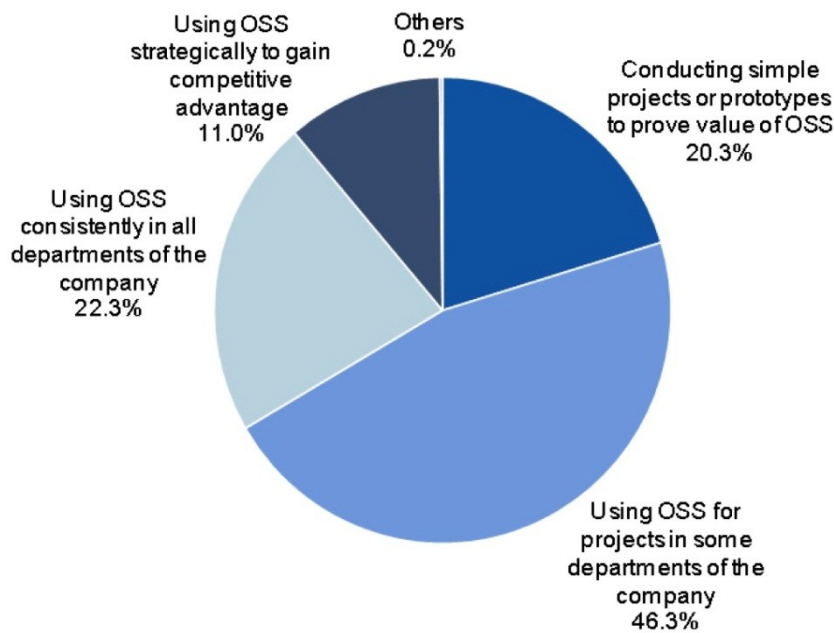
Gartner

1. ábra: Adatbázis-kezelő szoftverek használata; Forrás: Gartner 2006

Jól látható, hogy vállalati környezetben már 2006-ban is a válaszadók közel 40%-a mondta azt, hogy Linux, 54%-uk pedig Unix operációs rendszer alatt futó adatbázis-kezelőt használt és jelentős volt azoknak az aránya (a válaszadók több mint fele) is, akik 12 hónapon belül nyílt forráskódra kívánnak váltani.

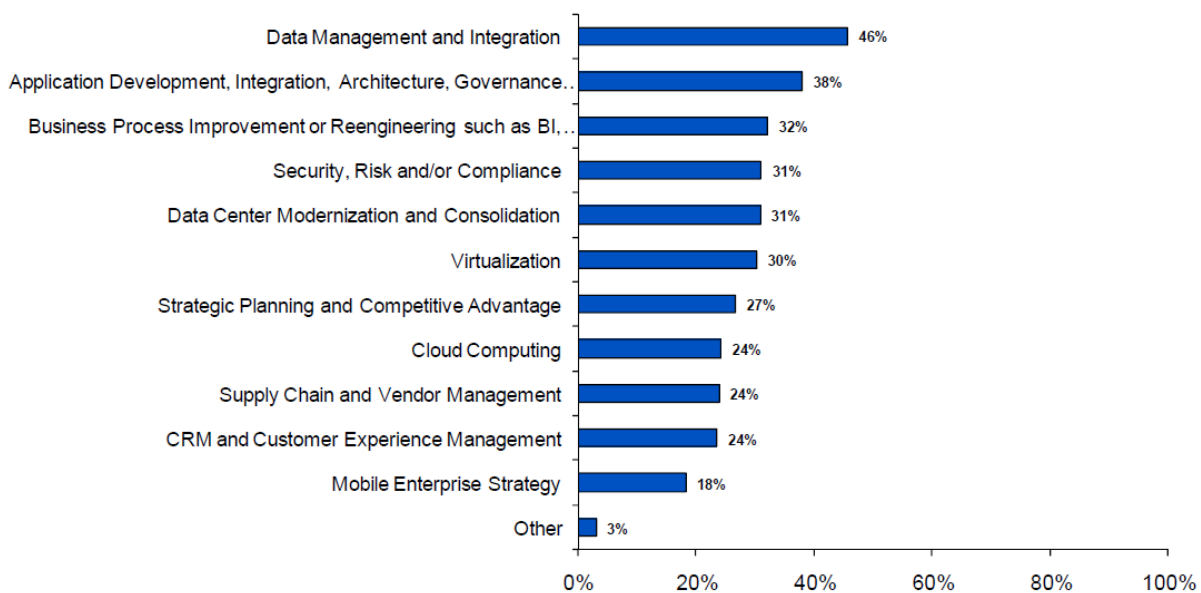
A vállalati használat mutatói

Egy 2010-es Gartner felmérés szerint a megkérdezettek 79%-a használ(t) nyílt forráskódú alkalmazásokat. A válaszadók 21%-a valósított már meg olyan projektet a szervezetén belül, amelyik a nyílt forráskódú szoftverek bevezetésének lehetséges kimeneteit vizsgálta, 56%-uk válaszolt úgy, hogy a cégen belül bizonyos területeken már használnak nyílt forráskódú megoldásokat. A válaszadók ötöde állította, hogy a teljes vállalati működésben nyílt forráskódú megoldásokra (is) támaszkodnak, 11%-uk pedig kifejezetten úgy nyilatkozott: azért használnak nyílt forráskódú megoldásokat, hogy a piaci versenytársaikkal szemben előnyre tegyenek szert.

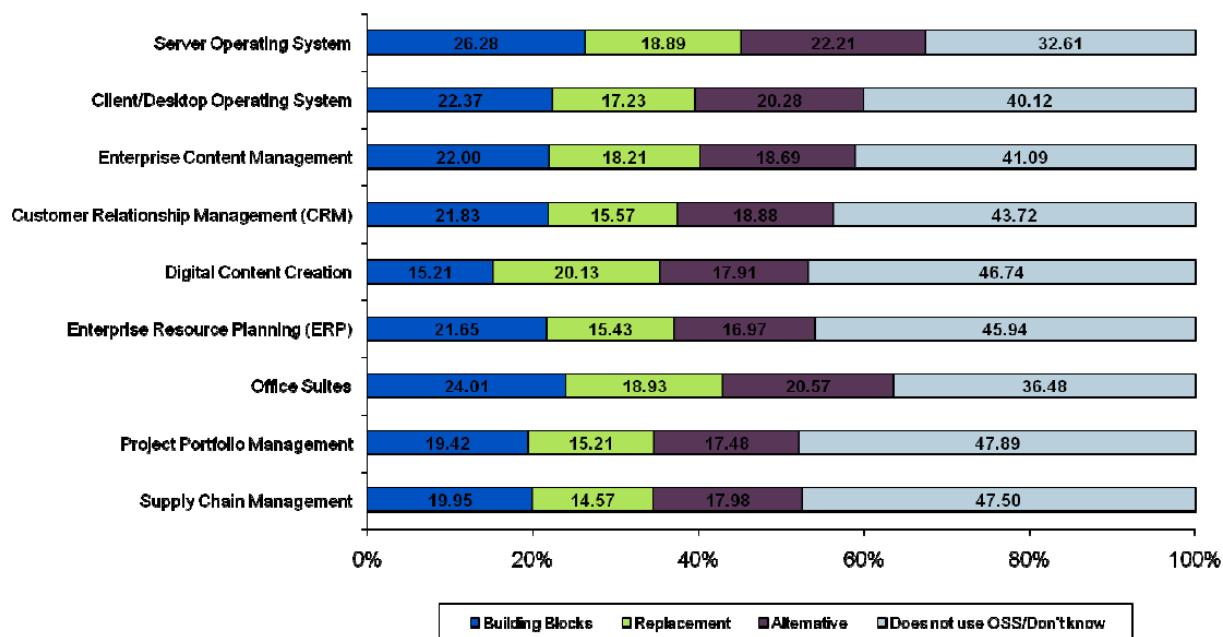
2. ábra: Nyílt forráskódú megoldásokat használók aránya a megkérdezettek körében, 2010; Forrás: Gartner 2011

A szabad szoftverek felhasználási területei elsősorban az adatkezelés, az architektúra, az üzleti folyamatok menedzselése, a biztonság és a virtualizáció, de használatuk elterjedt a stratégiai tervezés, a beszállítói folyamatok, az ügyfélkapcsolatok és a felhő alapú szolgáltatások területén is.

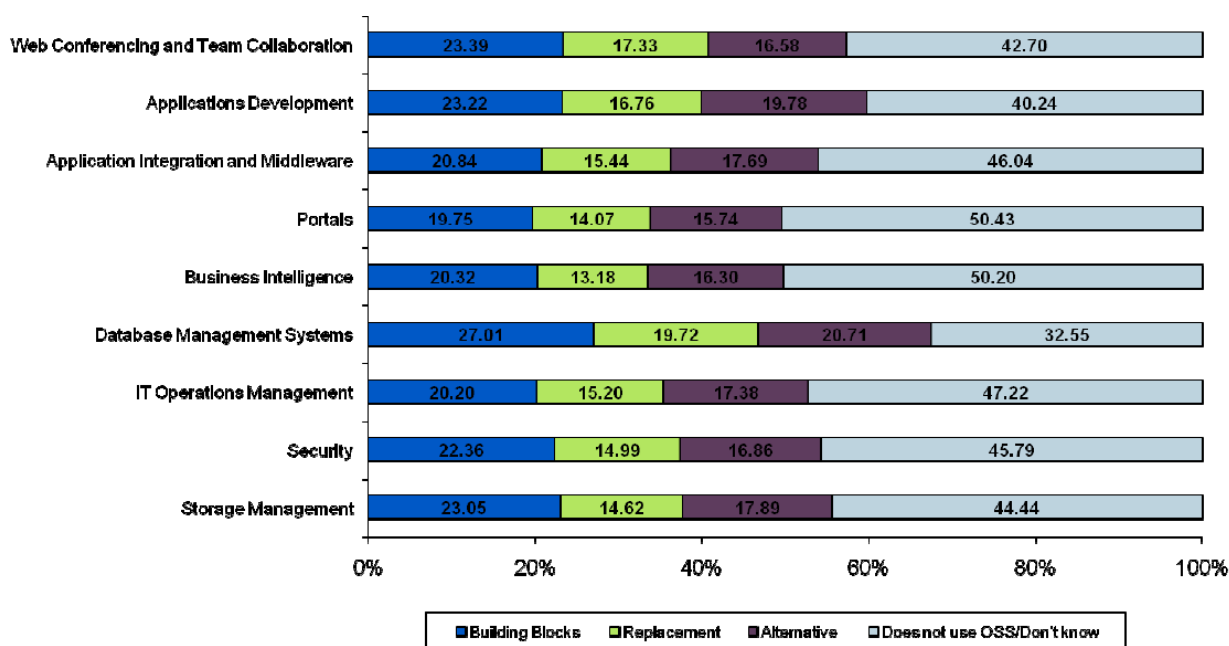

3. ábra: A nyílt forráskódú megoldások felhasználási területei (a válaszadók %-ában) Forrás: Gartner 2010

Azt pedig, hogy mennyire fontos, lényeges szerepet játszik a fenti folyamatokban a nyílt forráskód használata, a következő két ábra mutatja. Ezek szerint az esetek kb. ötödében a nyílt forráskódú szoftverek az adott alkalmazás sarokkövei, 15-20%-uk esetében pedig helyettesítő termékként működnek. Viszonylag nagy azon folyamatok aránya is, ahol a nyílt forráskódú szoftverek mint alternatíva kerülhetnek szóba.

4. ábra: Nyílt forráskódú megoldásokkal támogatott fejlesztési folyamatok, Forrás: Gartner 2010

5. ábra: Nyílt forráskódú megoldásokkal támogatott fejlesztési folyamatok II., Forrás: Gartner 2010

A Gartner² megállapítása szerint 2016-ra a 2000 legnagyobb globális vállalat 99 százaléka fog használni nyílt forráskódú szoftvert a létfontosságú szoftverei között. Ez az érték 75 százalék volt 2010-ben. A folyamat, amely az elmúlt évtizedben kezdődött, folytatódni fog. Gyakorlatilag lehetetlen, hogy egy vállalati informatikai részleg kikerülje a nyílt forráskódú megoldások hatását.

² A CIO's Perspective on Open-Source Software, Mark Driver, Gartner, Inc., 2011. január 31.

Azonban a nyílt forráskódú technológia növekvő jelenléte és hatása ellenére a 2000 legnagyobb globális cégből kevesebb, mint 50 százalék fog tényleges nyílt forráskód-irányítási programot megvalósítani a vállalat egészére kiterjedő szoftvermenedzsment-stratégia részeként 2014-ig.

Célállapot

Kívánatos lenne elérni, hogy hazánkban is jelentősen növekedjen a nyílt forráskódú szoftverek használatának mértéke – a piaci trendeket (használati szokások, pénzügyi válság, monopol szolgáltatóktól való függőség enyhítése, stb.) is figyelembe véve – minden felhasználói (lakossági, vállalati, közintézményi) szegmensben. A helyzetelemzésből következően a növekedés dinamikája a különböző szegmensekben eltérő mértékű lesz; a lakosság esetén ez **motivációs, figyelemfelhívó kampányokkal**, a nyílt forráskódú alkalmazások előnyeinek bemutatásával, a vállalati szektorban – mivel ott a „szoftvertudatosság” tekintetében jóval megelőzik a lakossági felhasználókat – a **biztonsági aspektusok** kiemelésével, a közintézmények tekintetében pedig **szabályozási eszközökkel** növelhető (ez utóbbi esetben cél, hogy a teljes államigazgatási szférában a nyílt forráskódú szoftverek használata 2016-ra érje el az 50%-ot).

Figyelemmel kell ugyanakkor lenni arra, hogy az alkalmazott rendszerek – elsősorban a vállalati és közintézményi szektorban – minden esetben kompatibilisnek kell maradniuk egyéb más (esetleg zárt forráskódú) szoftverekkel és alkalmazásokkal, azaz technológiai akadályok az érdemi munkavégzést nem hátráltathatják vagy lehetetlenítik el. Az elkövetkező évek fejlesztéseinek központi kulcsszava ezért az interoperabilitás lesz.

A stratégiai eszközök számba vétele

Amennyiben az állam egy bizonyos szakpolitikai területen az alapos helyzetelemzés, illetve a világos jövőkép és a kívánatos célállapot eltérést elemezve indokoltnak látja a beavatkozást, alapvetően három eszközcsoport közül választhat. Az esetek többségében ezek valamilyen kombinációját alkalmazzák – a stratégiaalkotás legfőbb feladata éppen a szóba jöhető eszközök közötti megfelelő súlyozás meghatározása.

6. ábra: Az állami beavatkozások eszköztára

A megfelelő súlyozás alapfeltétele, hogy

- a döntéshozó a piac kínálati és keresleti oldalára, illetve horizontális tényezőkre, valamint a szélesebb ágazati, társadalmi, üzleti és politikai összefüggésekre, trendekre és törekvésekre is kiterjedő alapos és hiteles helyzetelemzéssel rendelkezzen;
- a helyzetértékelés jelölje ki az adott terület elemzésének (és a szükséges beavatkozásoknak) a keretét vagy pillérstruktúráját;
- az elemzés térjen ki a hazai és uniós szabályozási háttérre, nemzetközi jó gyakorlatokra, követhető példákra;
- készüljön világos, az érintett szereplők (stakeholderek) lehető legszélesebb köre által osztott jövőkép, amelyből levezethetők a pillérenkénti célok (ha erre előzetesen nem került sor, a stratégiaalkotásnak ebben a szakaszában érdemes konzultáció keretében kikérni az érintettek véleményét, és beépíteni azt a konkrét stratégiai célok, illetve az azok eléréséhez igénybe venni tervezett eszközök meghatározása során);
- a jövőkép alapján kell kijelölni a kívánatos célállapotot, illetve a pillérenkénti számszerűsíthető célokat, majd számba venni a szóba jöhető eszközöket;
- az eszközenszer azonosítását követően kerülhet sor az egyes célok és eszközök összerendelésére (cél/eszköz mátrix), majd az eszközök súlyozására, figyelemmel a stratégia megvalósításához rendelkezésre álló pénzügyi forrásokra;

- végül a stratégia operacionalizálása keretében a konkrét akciók, akciótervek programozása következhet, megjelölve az egyes akciók jellegét (közpolitikai, szabályozási, támogatási), felelősét, ütemezését, forrásigényét stb.;
- a stratégia kötelező kelléke továbbá az indikátor- és monitoring-rendszer: előbbi a mérni kívánt (célszerűen a pillérek szerinti célértékeket követő) mutatókat tartalmazza, utóbbi pedig a mérések módját, gyakoriságát, a jelentések formáját, stb.;
- a stratégia elfogadását megelőzően ismét célszerű konzultációt tartani az érintettekkel, ami egyrészt növeli az adott stratégia szakmai-társadalmi elfogadottságát, másrészt világossá teszi a döntéshozók számára az érintett csoportok törekvéseit, érdekviszonyait;

Egy, a fenti tartalmú és módszertannal készült stratégia önmagában is erős közpolitikai eszköz, hiszen világossá teszi a piaci szereplők számára a kormányzati törekvéseket, igazodási pontként szolgál a jövőbeli fejlesztési terveikhez és – legalább szakmapolitikai értelemben – kiszámíthatóvá teszi számukra a befektetési környezetet.

Bár a súlyozás nyilván politikai, gazdaság- és jogfilozófiai kérdés is, egy-egy feltárt probléma kezelése során a piaci viszonyok kiszámíthatóságát szem előtt tartva célszerű elsőként a közpolitikai eszközök használhatóságát elemezni (pl. stratégiaalkotás, ajánlások, nyilvánosság, kommunikációs, stb.), majd a szabályozási eszközöket (jogszabályok, rendeletek, szabályzatok alkotása, módosítása) sorra venni, és csak ezek használhatatlansága vagy eredménytelen használata után rátérni az állami források bevonásának lehetőségére (nincs ez másként az uniós forrásokkal sem, bár azok sok szempontból „puhább” pénzek).

Szélesebb stratégiai kontextusba helyezve (infokommunikációs piac fejlesztése, hazai IKT KKV-k növekedési potenciáljának növelése, a közigazgatás működési költségeinek és/vagy kiszolgáltatottságának csökkentése, stb.) a nyílt forráskódú és szabad szoftverek használatának elterjesztése maga is egy stratégiai eszköz. Mint láttuk az utóbbi években – elsősorban mint a költségek csökkentésének, illetve a vendor lock-in megtörésének az eszköze – meg is jelent az IKT területre vonatkozó szakpolitikai, illetve egyes minisztériumi dokumentumokban.

A szabad szoftverek melletti elkötelezettséget jelzi az EKOP forrásaiból a KIM keretében létrejött kompetencia központ is, amelynek természetesen minden feladata és tevékenysége besorolható az alábbi stratégiai eszköztárba. A kompetencia központ jelentőségéből mit sem von le az a tény, hogy nem egy komplex stratégiai eszközrendszer egyik elemeként, számos más akcióval megtámogatva jöhetett létre, hanem egy egyszeri támogatási lehetőséget megragadva. Sőt: ez által éppen a kompetencia központ feladatává vált a terület stratégiai átgondolása, pozicionálása, a további eszközök és akciók rendszerbe foglalása és a finanszírozási források felkutatása.

A nyílt forráskódú szoftverek fejlesztésének és terjesztésének stratégiai eszköztára

A stratégiai eszköztárat célszerű egyfelől számba a beavatkozás jellege (szabályozási, közpolitikai, támogatási), másfelől a beavatkozás tartalma (kommunikáció, képzés, közösség-építés, stb.) alapján is csoportba foglalni. Az utóbbi csoportosítás a konkrét akciók megtervezését, a logikailag összetartozó lépések együttes kezelését segítik.

A fenti eszköztárban vegeyesen szerepelnek az állam közreműködését igénylő, illetve a civil szféra és a piaci szereplők saját kezdeményezésére elindítható akciók. Ezek koordinációjában, a különböző kezdeményezések, műhelyek, projektek összehangolásában, megosztásában, illetve az állami, piaci és civil szereplők közötti közvetítésben **kiemelkedő a Szabad Szoftver Kompetencia Központ szerepe**. A SzSzKK egyebek mellett felvállalhatja a fenti eszközrendszer további bővítését, a közösséghez tartozó műhelyek, vállalkozások, magánszemélyek ötleteinek, javaslatainak feldolgo-

zását és akciótervvé formálását. Ezért a jelen dokumentumot mindenképpen javasoljuk egy nyílt, bővíthető, elsősorban gondolatébresztőnek szánt vitaanyagként tekinteni – és a szabad szoftveres világ szellemiségével összhangban – szabadon bővíteni.

Kommunikáció, PR, lobby

- **kommunikáció, érzékenyítés**, tudatosítás (pl. a szabad szoftverek tudományos szakirodalmának bemutatása, látványos példák (Android, iOS, tudományos és katonai alkalmazások, Gartner report, stb.);
- rendszeres publikáció a hazai és nemzetközi szaksajtóban (pl. ePractice);
- sikersztorik bemutatása: testimony jellegű beszámolók sikeres migrációkról és bevezetésekről (letölthető a portálról, ingyenesen felhasználható bármely csatorna bármely programjában, stb.);
- infografikák, prezentációk, rövid érvelő anyagok készítése és ingyenes hozzáférhetővé tétele a szabad szoftveres közösségek, evangelisták számára és/vagy a portálon;
- „Szabad szoftver evangelisták” kiképzése (médiatréning, retorika, ellenérv-kezelés, stb.), sajtó- és konferencia-szerepléseik, médiamegjelenésük, online jelenlétük támogatása;
- „Nyílt forráskód-arcok”: közismert közéleti személyiségek, akik támogatják a szabad szoftver ügyét;
- közszolgálati média megnyerése/bevonása (saját projektek + kommunikációs támogatás);
- hazai és uniós parlamenti képviselők, politikusok meggyőzése (pl. EPFSUG segítségével);
- pozitív lobbitevékenység (a nyílt forráskód előnyeinek bemutatása);
- nyílt forráskód elleni lobbitevékenység ellensúlyozása kommunikációs és lobby eszközökkel;

Közösség, hálózat, koordináció

- szabad szoftver közösség: a nyílt forráskód használatát támogató szoftverfejlesztő közösségek, műhelyek, magánszemélyek felkutatása, hálózatba szervezése, újak alakulásának ösztönzése; portál és online közösség létrehozása; (SzSzKK);
- egyetemi együttműködések kialakítása, közvetítő szerep a fejlesztő cégek és az oktatási intézmények között (SzSzKK);
- „Szabad Szoftver Akadémia”: piaci, civil, oktatási és állami háttérű nyílt forráskódú szoftver műhelyek klaszterbe szervezése, nagy volumenű hazai és uniós/nemzetközi K+F és innovációs projekteken való részvétel érdekében (SzSzKK koordinációja mellett);
- regionális kompetencia központok támogatása pályázati formában;
- intenzív és magas szintű részvétel az EU-s programokban, szervezetekben és kezdeményezésekben (ISA, EUPL JoinUp);
- hiányzó fejlesztések, honosítások, dokumentációk azonosítása, a fejlesztés, honosítás, dokumentálás koordinációja a közösségen keresztül (SzSzKK);
- aktív részvétel a nemzetközi szervezetek munkájában (FSFE, OFE, EFF, EDRI, stb.);

Migráció ösztönzése, támogatása

- **nyílt forráskód védjegy**: jól megjegyezhető védjegy, amelyet az SzSzKK bocsát ki, kizárólag bevizsgált nyílt forráskódú termékekre/fejlesztőkre. Folyamatos monitoring és felülvizsgálat, visszavonható;
- szabad szoftveres **átállások módszertani és mérnöki támogatása** (SzSzKK);
- **migrációs projektek ösztönzése** (pl. a megtakarítás szabad felhasználásúvá tétele) a közigazgatásban;
- **migrációs projektek szakmai támogatása** (SzSzKK);
- **migrációs projektek pénzügyi támogatása** hazai forrásból (csak előfinanszírozás, a projektnek ki kell termelnie bizonyos időtávon a költségeit);
- **migrációs projektek pénzügyi támogatása uniós forrásból** (pl. nagyobb volumenű informatikai fejlesztést is tartalmazó projektek esetében nevesített elszámolható költséggé lehetne tenni);
- **szabad szoftver platform vagy „OSS store”**: minősített, védjegyes termékek korlátlan letölthetősége és felhasználhatósága (külön lakossági, KKV, közigazgatási, oktatási, önkormányzati kategóriák);

Tudásbázis, elemzések, watchdog

- **Szabad szoftver -leltár és tudásbázis** létrehozása és gondozása, benne
  - szoftverkataszter
  - fejlesztői kataszter
  - cégkataszter
  - sikeres migrációk és bevezetések,
  - szakirodalom, tanulmányok, egyéb publikációk,
  - stratégiák, elemzések, template-ek
- **Közgazdasági kutatóműhely**: a nyílt szabványok és a nyílt forráskódú szoftverek üzleti, közgazdasági és makrogazdasági hatásainak elemzése; (az SzSzKK részeként vagy vele szoros együttműködésben) Elvégzi pl. a kormányzati és önkormányzati IT stratégiáknak a nyílt forráskódú szoftverek szempontjából történő elemzését, közgazdasági, jogi hatásvizsgálatát;
- **fogyasztóvédelmi szempontok kiemelése**: fogyasztóvédelmi hivatal és NMHH bevonása;
- **versenyjogi kérdések kiemelése**: GVH bevonása;
- **letölthető intézményi/önkormányzati szabadszoftver-stratégia template** és módszertani támogatás (érvek, javaslatok, tematika, stb.);
- **szabad szoftver esettanulmányok, hatáselemzések** készítése (közigazgatási, önkormányzati, üzleti, civil területen) (SzSzKK);
- **szabad szoftver watchdog**: közigazgatási és önkormányzati **jogszabályok, stratégiák és közbeszerzések folyamatos** nyomon követése;
- a hazai és uniós projektek értékelésekor a nyílt forráskód használata és/vagy a szoftverbevezetés és licenc költsége **alapos bekerülési/megtérülési számítási módszertant** figyelembe véve kerüljenek elbírálásra.
- **innovatív nyílt forráskódú fejlesztések támogatása** (GOP 1. prioritás);

Képzések, oktatás, training

- **képzések** (lakosság, közszolgálati tisztviselők, önkormányzati döntéshozók, stb. – pl. uniós forrásból, pl. TÁMOP 2.1.2. keretében);
- **képzések eTanácsadóknak, pedagógusoknak, informatikai tanácsnokoknak** (SzSzKK szervezésében);
- **képzések szervezése/támogatása informatikusoknak;**

Szabályozás

- a **központosított közbeszerzés** keretében az intézmények vehessenek igénybe a nyílt forráskódú eszközök alkalmazásához, bevezetéséhez támogatási, oktatási szolgáltatásokat;
- az **Elektronikus Közigazgatási Követelménytár továbbfejlesztése** a hazai szabványok kialakítása és az interoperabilitás erősítése érdekében;
- **nyílt forráskódú megoldások előnyben részesítésére a közbeszerzésekben** (pl. brit vagy holland mintára, arra hivatkozva, hogy ha nincs egyéb jelentős eltérés az alternatívák között, akkor a nyílt forráskódot kell választani rugalmassága miatt);
- **nyílt szabványok előírása** az EU e-kormányzati akciótervében foglalt ütemezést megelőzve;
- a „**kereskedelmi hasznosítást megelőző beszerzés**” (pre-commercial procurement – PCP) lehetőségének megteremtése a K+F szolgáltatások – állami támogatásnak nem minősülő – beszerzése érdekében. *(A PCP esetében a szolgáltatás ellenértékét teljes mértékben az ajánlatkérő szerv fizeti meg. Célja, hogy szélesebb, globálisabb szemléletmódot követve elősegítse az innovatív megoldások költséghatékony kifejlesztését. A kereskedelmi hasznosítást megelőző beszerzés lerövidítheti a forgalomba hozáshoz szükséges időt, és bátoríthatja az új technológiák piaci elfogadását. A PCP tárgya kizárólag K+F-szolgáltatás (megoldáskeresés és tervezés, prototípus-építés, valamint az első termékek vagy szolgáltatások egy meghatározott mennyiségének fejlesztéséig végzett tevékenységek). Nem tartalmazza a kereskedelmi célú fejlesztési tevékenységet. A konstrukció jellemzője a kockázat és a haszon megosztása: az ajánlatkérő osztozik az iparral a K+F eredményein. Ennek eszköze az eredmények közzététele, szabványosítása és kereskedelmi hasznosítása. Versenyalapú beszerzés az állami támogatás kizárásával: a K+F kockázata és költségei (hisz a K+F mindig magában hordozza a kudarc lehetőségét) tovább mérsékelhetők, ha a K+F beszerzése több, időben egymást követő szakaszban történik oly módon, hogy az egyes szakaszokban a vállalkozások egymással versengve különböző választási lehetőségeket fejlesztenek ki.);*
- minősített nyílt forráskód felvétele a **központosított közbeszerzésbe**; a hardver beszerzéseknél előírássá tenni, hogy használhatónak kell lennie Linuxszal;
- **BSA ellenőrzések:** a licenc feltételek betartatása minden hivatalban és oktatási intézményben

Monitoring, jelentések

- **monitoring rendszer létrehozása és üzemeltetése** (folyamatos adatgyűjtés, dokumentáció, sajtó- és blogfigyelés, illetve éves jelentések készítése)

- „**FLOSSIMPACT Hungary 2013**” tanulmány (4 éves előrehaladási jelentés, majd meghatározott időközönként frissítés);
- **reprezentatív kutatások** az nyílt forráskód megítéléséről, a migráció, illetve az elzárkózás okairól (közigazgatás, önkormányzatok, KKV-k);

A fenti eszköztárban vegyesen szerepelnek az állam közreműködését igénylő, illetve a civil szféra és a piaci szereplők saját kezdeményezésére elindítható akciók. Ezek koordinációjában, a különböző kezdeményezések, műhelyek, projektek összehangolásában, megosztásában, illetve az állami, piaci és civil szereplők közötti közvetítésben **kiemelkedő a Szabad Szoftver Kompetenciaközpont szerepe**. A SzSzKK egyebek mellett felvállalhatja a fenti eszközrendszer további bővítését, a közösséghez tartozó műhelyek, vállalkozások, magánszemélyek ötleteinek, javaslatainak feldolgozását és akciótervvé formálását. Ezért a jelen dokumentumot mindenképpen javasoljuk egy nyílt, bővíthető, elsősorban gondolatébresztőnek szánt vitaanyagként tekinteni – és a szabad szoftveres világ szellemiségével összhangban – szabadon bővíteni.

Az állami eszközök csoportosítása

Közpolitikai eszközök	Támogatási eszközök	Szabályozási eszközök
<ul style="list-style-type: none"> – stratégia és akcióterv elkészítése és implementálása – szabad szoftver közösség támogatása – kutatások, folyamatos monitoring biztosítása – ajánlások, legjobb gyakorlatok – Tudásbázis, elemzések, watchdog – Képzések, oktatás, training 	<ul style="list-style-type: none"> – közvetlen uniós források (EKOP, ÁROP) – közvetett uniós források (TÁMOP, GOP/ROP) – központi uniós források bevonásának támogatása 	<ul style="list-style-type: none"> – szabványosítás – vendor lock-in elleni fellépés – központosított közbeszerzés kibővítése – Elektronikus Közigazgatási Követelménytár továbbfejlesztése – nyílt forráskódú megoldások előnyben részesítésére a közbeszerzésekben – nyílt szabványok előírása – a „kereskedelmi hasznosítást megelőző beszerzés” (PCP) lehetőségének megteremtése – BSA ellenőrzések
Horizontális eszközök		
<ul style="list-style-type: none"> – adókedvezmény – kompetencia központ – migráció ösztönzése, támogatása 		

1. táblázat: Az állami eszközök csoportosítása

Javasolt akciók

A fenti – bővíthető – eszköztár elemeit sokféle módon lehet csoportosítani (pl. a beavatkozás természete, időigénye, a szükséges forrás mértéke, stb.), de a stratégia-alkotás szempontjából a legjobb megoldás a **logikailag és jellegében összetartozó eszközök akciótervi keretbe foglalása**, és az egyes akciókhoz ütemezés, felelős, monitoring rendelése. Tekintettel arra, hogy az SzSzKK rendelkezésére álló erőforrások korlátosak, elsősorban azokat a közpolitikai és szabályozási akciókat mutatjuk be, amelyek nem igényelnek jelentős forrásokat, ugyanakkor mérhető módon kifejtik hatásukat a szabad szoftverek fejlesztése és terjesztése terén.

Az akció konkrét megnevezése	FLOSS progress report				
Az akció célja	Azon túl, hogy ma nem állnak rendelkezésre friss (vagy akár csak 4-5 éves) hazai relevanciával is bíró adatok az open source szoftverek penetrációjáról, az általunk javasolt szabad szoftver stratégia kialakítása sem nélkülözheti az alapos, a keresleti és a kínálati oldalra egyaránt kiterjedő reprezentatív kutatáson alapuló piacfelmérést . A 2-4 évente (erőforrás függvényében, de elképzelhető olyan rendszerben is, hogy kétévente felváltva készül el a vállalati/lakossági, illetve a közigazgatási jelentés) elkészített jelentés kitér mind a FLOSS alkalmazások kínálati (gyártók, fejlesztők, stb.) mind pedig keresleti oldali (lakossági, vállalati, intézményi felhasználók) bemutatására, értékelésére, elemzésére. Alapos GAP elemzéssel mutatna rá a főbb keresleti és kínálati oldali eltérésekre, bemutatná a nemzetközi szintér legfontosabb piaci trendjeit, legjobb gyakorlatait, sorba venné a korábbi évek magyar kezdeményezéseit és javaslatot tenne a közigazgatás folyamatos nyílt szabványra történő átállításának folyamatára.				
Kapcsolódó célok kormányzati és egyéb stratégiai dokumentumokban	Digitális Megújulás Cselekvési Terv, Magyar Program, (közintézmények esetében Széll Kálmán Terv)				
Felelős	KIM Szabad Szoftver Kompetencia Központ				
Ütemezés	2013. Q1.				
Várható eredmény(ek)	A felmérés eredményeképpen – bizonyos esetekben – nemzetközi összehasonlításra is lehetőséget adó indikátorrendszer állna elő, amely az éves monitoring jelentésekkel együtt átfogó és hiteles képet adna a szabad szoftverek és nyílt szabványok magyarországi elterjedéséről és kilátásairól. A jelentést a lehető legszélesebb nyilvánosság számára javasoljuk hozzáférhetővé tenni, különös figyelemmel a közigazgatási, önkormányzati és vállalati döntéshozókra.				
Releváns indikátor(ok)	részletes indikátorlista az indikátorrendszer fejezetben	Kiinduló érték(ek)	-	Célérték(ek)	-
Akció jellege	Közpolitikai				
Az akció konkrét megnevezése	Kormányzati szabad szoftver stratégia megalkotása				
Az akció célja	Alapos helyzetfelmérésre (használati szokások, intenzitás, a nem-használat okai, GAP-elemzés, SWOT, lehetséges szabályozási, közpolitikai, fiskális eszközök teljes körű azonosítása, javaslatok megfogalmazása, stb.), világos célmeghatározásra, az eszközök teljes körű számba vételére és az elérni kívánt célokhoz való optimális súlyozású hozzárendelésére				

	épülő stratégiai dokumentum. Megfogalmazza az állami érdekkörbe tartozó intézmények számára a szoftervásárlás, -fejlesztés irányait, a szükséges intézkedéseket, az elérhető forrásokat, a monitoring rendszert.				
Kapcsolódó célok kormányzati és egyéb stratégiai dokumentumokban	Digitális Megújulás Cselekvési Terv, EKOP, ÁROP, Magyar-Terv				
Felelős	KIM Szabad Szoftver Kompetencia Központ				
Ütemezés	2012 Q4 – 2013. Q1				
Várható eredmény(ek)	Az úttörő jelentőségű stratégia elfogadásáról Kormányhatározat születik, s így módon évekre meghatározza a közpénzből történő fejlesztések mozgásterét.				
Releváns indikátor(ok)	-	Kiinduló érték(ek)	-	Célérték(ek)	-
Akció jellege	Közpolitikai				
Egyéb megjegyzés(ek)	A sikeresnek mondható európai tapasztalatok azt mutatják, hogy a szabad szoftverek elterjedtsége és a tudatos kormányzati stratégia között szoros összefüggés fedezhető fel.				

Az akció konkrét megnevezése	OSS rendszerekkel kapcsolatos szakképzések indítása/népszerűsítése				
Az akció célja	A nyílt forráskódú szoftverekkel kapcsolatos üzemeltetési, fenntartási, fejlesztési ismeretek oktatása ilyen rendszert bevezetni, üzemelteti kívánó vállalkozások/közintézmények dolgozói számára				
Kapcsolódó célok kormányzati és egyéb stratégiai dokumentumokban	Digitális Megújulás Cselekvési Terv				
Felelős	NGM, EMMI, KIM				
Ütemezés	2013. Q1.				
Várható eredmény(ek)	jelentősen bővül a szabad szoftverekkel kapcsolatos lakossági és vállalkozói ismeretek és tudatosság mértéke, így idővel valamilyen területen nyílt forráskódú alkalmazásokat használó vállalkozások/intézmények száma				
Releváns indikátor(ok)	képzéseken résztvevő hallgatók száma	Kiinduló érték(ek)		Célérték(ek)	
Akció jellege	közpolitikai				
Egyéb megjegyzés(ek)	Az OSS használata előtt álló legkomolyabb akadályok egyike az ismerethiány, a megszokotthoz való ragaszkodás, a szokatlantól, ismeretlentől való félelem. Az ilyen típusú képzések segíthetik az ilyen, elsősorban kognitív gátak lebontását.				

Az akció konkrét megnevezése	Szabad forráskódú szoftvereket bemutató, letölthetővé tévő portál kialakítása				
Az akció célja	A weboldalon típusonként rendszerezve, magyarázatokkal, letöltési segédlettel és folyamatos online supporttal elérhetővé válnának egy felületről azoknak a szoftvereknek (OS, office, szerver, folyamatmenedzsment, stb.) a legfrissebb verziói, amelyeket most egyenként kell letölteni a világhálóról.				
Kapcsolódó célok kormányzati és egyéb stratégiai dokumentumokban	Digitális Megújulás Cselekvési Terv, Magyar Program, (közintézmények esetében Széll Kálmán Terv)				
Felelős	KIM SzSzKK (NFM bevonásával)				
Ütemezés	2013. II. félév				
Várható eredmény(ek)	A világos, jól strukturált, közérthető magyarázatokkal ellátott weboldal hatékony segítséget nyújt azon látogatók számára, akik a fizetős szoftverek, alkalmazások alternatív megoldásai után kutatnak. A portál azok számára is könnyen megérthetővé és befogadhatóvá teszi az OS szoftverek világát, akik eddig különböző okok miatt ódzkodtak azok használatától				
Releváns indikátor(ok)	<ul style="list-style-type: none"> – a különböző szoftverek letöltésének száma – support tevékenységek száma – az online segítséget tartalmazó oldalletöltesek száma 	Kiinduló érték(ek)	-	Célérték(ek)	relatív célértékek: növekedés xx%
Akciónak a jellege	közpolitikai				
Egyéb megjegyzés(ek)	A portál megvalósítását meg kell előznie egy portál- és tartalomfejlesztési koncepció kidolgozása				

Az akció konkrét megnevezése	Pilot projekt indítása egy KIM és/vagy NFM háttérintézménynél				
Az akció célja	Több pilot projekt is indult már az államigazgatáson belül szabad szoftverek elterjesztése érdekében, de ezek rendre kudarcot vallottak. A kudarc egyik többek között talán legfontosabb oka a szervezeti méretben keresendő: egy minisztérium vagy egy hasonló méretű közintézmény esetében óriási szervezettséget és előkészületeket igényel a szoftvermigráció. Egy kisebb háttérintézmény esetében azonban a pilot akár néhány hét alatt is lebonyolítható és a működési rendelleneségből fakadó kockázatok is mérsékelhetőek.				
Kapcsolódó célok kormányzati és egyéb stratégiai dokumentumokban	Digitális Megújulás Cselekvési Terv, Magyar Program, (közintézmények esetében Széll Kálmán Terv)				
Felelős	NFM, KIM				
Ütemezés	2013. I. félév				
Várható eredmény(ek)	A tesztidőszakot követően rendelkezésre állnak a mindennapi működésből fakadó anomáliák, leszűrhetők a tapasztalatok és az esetleges áthidalhatatlan problémák esetén visszaállítható az eredeti állapot. (figyelni kell ugyanakkor arra, hogy a jellemzően Microsoft licencek lemondása csak a sikeresnek ítélt tesztidőszak végén történjen meg.)				
Releváns indikátor(ok)	Szoftverlicenc költség az adott intézményben	Kiinduló érték(ek)		Célérték(ek)	relatív mutatók: költségek csökkenése
Akció jellege	Közpolitikai / támogatási (ha a projekt uniós vagy haza fejlesztési forrás bevonásával valósul meg)				
Egyéb megjegyzés(ek)	Jó alany lehet erre a projektre az NFM háttérintézményeként működő NT Kft.				

Az akció konkrét megnevezése	Szabad szoftveres informatikai szakemberek képzése				
A beavatkozás célja	A nyílt forráskódú szoftverekkel kapcsolatos üzemeltetési, fenntartási, fejlesztési ismeretek oktatása ilyen rendszert a későbbiekben oktatni kívánó informatikai szakemberek számára				
Kapcsolódó célok kormányzati és egyéb stratégiai dokumentumokban	Digitális Megújulás Cselekvési Terv, Nemzeti Alaptanterv, kormányzati szakképzési anyagok				
Felelős	EMMI, KIM, NFM				
Ütemezés	2012. IV. né-től folyamatos				
Várható eredmény(ek)	a releváns informatikai szakember hiány mérséklődik				

Releváns indikátor(ok)	képzésen részt vett szabad szoftveres informatikai szakemberek száma	Kiinduló érték(ek)		Célérték(ek)	
Akció jellege	közpolitikai				
Egyéb megjegyzés(ek)					

Az akció konkrét megnevezése	OSS bevezetése minden államilag finanszírozott képzési területre (köz-, felsőoktatásban és felnőttképzésben egyaránt)				
Az akció célja	Ne lehessen olyan informatikai képzésen, tanfolyamon, szemináriumon részt venni, ahol a tananyag részét ne képezze legalább az OSS-ekkel kapcsolatos alapszintű ismeretek oktatása. A rendelkezés az uniós forrásból (pl. TÁMOP) finanszírozott (felnőtt)képzési programokra is kiterjedne.				
Kapcsolódó célok kormányzati és egyéb stratégiai dokumentumokban	Digitális Megújulás Cselekvési Terv, ÚSzT				
Felelős	KIM/NFM				
Ütemezés	2013-2014				
Várható eredmény(ek)	Jelentősen javul az OSS penetráció mind vállalati, mind közintézményi szinten				
Releváns indikátor(ok)		Kiinduló érték(ek)		Célérték(ek)	
Akció jellege	szabályozási				
Egyéb megjegyzés(ek)					

Az akció konkrét megnevezése	Kötelező OSS alternatíva elemzés jogszabályba foglalása			
Az akció célja	Bármilyen a központi vagy helyi közigazgatásban, minisztériumi háttérintézménynél, többségi állami tulajdoni vállalatnál történő szoftverbeszerzést kötelezően előzzön meg alternatívaelemzés, amely számba veszi az adott szoftver szabad forráskódúval történő helyettesíthetőségét.			
Kapcsolódó célok kormányzati és egyéb stratégiai dokumentumokban	Digitális Megújulás Cselekvési Terv, Magyar Program, (közintézmények esetében Széll Kálmán Terv)			
Felelős	KIM			
Ütemezés	2013 I. félév			
Várható eredmény(ek)	Minden állami érdekszférában történő szoftverbeszerzés kapcsán jelentés készül az adott intézmény vezetője számára, amelyben felvázolják a nyílt és zárt forráskódú szoftverekkel kapcsolatos főbb paramétereket (műszaki megvalósíthatóság, support, licencdíjak, üzemeltetési költségek, stb.), ami alapján – ha az összességében a nyílt forráskód felé billenti a mérleg nyelvét – nagyon nehéz lesz az OSS ellen érvelni.			
Releváns indikátor(ok)		Kiinduló érték(ek)		Célérték(ek)
Akció jellege	szabályozási			
Egyéb megjegyzés(ek)				

Az akció konkrét megnevezése	GOP/ROP, ill. EKOP/ÁROP-ban infrastruktúra-fejlesztésre fordítható források OSS szempontú vizsgálata			
Az akció célja	Annak feltérképezése, hogy mekkora források és milyen struktúrában / feltételekkel fordíthatók (vállalkozási és intézményi szinten) OSS alkalmazások (licenc, support) finanszírozására. A jelenlegi helyzet elemzésén kívül javaslatként a futó akciótervek és konstrukciók szabad szoftver szempontú kiegészítésére, illetve a 2014-20 tervezési időszakra a nyílt forráskódú szoftverek fejlesztéspolitikai súlyának biztosítására.			
Kapcsolódó célok kormányzati és egyéb stratégiai dokumentumokban	Digitális Megújulás Cselekvési Terv, EKOP, ÁROP, GOP/ROP-ok			
Felelős	NFM, KIM			
Ütemezés	2012. IV. né. – 2013. I. né.			
Várható eredmény(ek)	Pontos képet kaphat a Kompetencia-központ az OSS-re fordítható források nagyságáról, arányáról, az elszámolhatóság			

	feltételeiről				
Releváns indikátor(ok)	OSS-re fordítható uniós források nagysága	Kiinduló érték(ek)		Célérték(ek)	a szoftvásárlásra/fejlesztésre fordítható források arányán belül az OSS-re allokálható érték érje el a 30%-ot
Akciónak jellege	közpolitikai / támogatási (amennyiben uniós forrásból valósul meg)				
Egyéb megjegyzés(ek)					

Monitoring rendszer

A monitoring-rendszer felállításának elsődleges célja a stratégiai célok teljesülésének számszerű bemutatása. A fontosabb indikátorok mérése nélkül nincs lehetőség az aktuális helyzet megismerésére, az időközben esetlegesen felmerülő problémák kezelésére és a szükséges korrekciók elvégzésére. A Kompetencia-központ által kialakítandó monitoring rendszer a közeljövőben már nemcsak a nemzetközi statisztikákra és a hazai iparági információkra tud támaszkodni: információink szerint 2013 elején válik elérhetővé a KSH első olyan IKT-felmérésének eredménye, amelyben a nyílt forráskódra vonatkozó kérdés már helyett kapott a modern IKT-technológiák között.

Az eddigi kevésbé megbízható és szórványos információk miatt a Kompetencia-központ működésének első hónapjaiban nagy hangsúlyt célszerű helyezni az aktuális helyzet megismerésére és a folyamatos mérés módszertanának kialakítására. Ennek érdekében a Kompetencia-központon belül létrehozunk egy monitoring bizottságot, valamint minden évben – összhangban a kormányzat straté-

Készítette a Közigazgatási és Igazságügyi minisztérium E-közigazgatási
Szabad Szoftver Kompetencia Központja
Budapest, 2013

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap társfinanszírozásával valósul meg.

Kódszám: EKOP-1.2.15

Ez a Mű a Creative Commons Nevezd meg! – Így add tovább! 3.0 Unported
Licenc feltételeinek megfelelően szabadon felhasználható.

A dokumentum legfrissebb változata letölthető a honlapunkról:

<http://szabadszoftver.kormany.hu/>

Tartalomjegyzék

A helyzetértékelés nehézségei.....	2
A vállalati használat mutatói.....	3
Célállapot.....	4
A stratégiai eszközök számba vétele.....	5
A nyílt forráskódú szoftverek fejlesztésének és terjesztésének stratégiai eszköztára	6
Kommunikáció, PR, lobby.....	6
Közösség, hálózat, koordináció.....	7
Migráció ösztönzése, támogatása.....	7
Tudásbázis, elemzések, watchdog.....	7
Képzések, oktatás, training.....	8
Szabályozás.....	8
Monitoring, jelentések.....	9
Az állami eszközök csoportosítása.....	9
Javasolt akciók	10
Monitoring rendszer.....	13
Az előzetesen javasolt főbb indikátorok.....	15

Javasolt kormányzati projektek és stratégiák

giaalkotási előírásaival – kiadjuk a magyar nyílt forráskód monitoring-jelentést, amelyet a széles közvéleménnyel is megismertetünk.

A monitoring jelentés minden év ugyanazon időszakában kerül kiadásra, amely az itt lefektetett célok teljesüléséről, illetve az elmaradásokról ad átfogó képet. A monitoring-jelentés elkészítése a monitoring bizottság kizárólagos feladata, ő véglegesíti, hagyja jóvá és terjeszti fel azt első körben a Kompetencia-központ vezetésének, majd a területért felelős helyettes államtitkárnak/miniszternek. A keresleti és kínálati oldalra is kiterjedő, nagy mintaszámú kutatásokat is tartalmazó átfogó jelentés („FLOSS implementációs riport”) közreadását minden 4. évben az éves monitoring jelentések megjelenési időpontjától fél évnnyire javasoljuk időzíteni.

Az előzetesen javasolt főbb indikátorok

	Indikátor forrása	Az indikátorok mérésének gyakorisága
OSS-t alkalmazó vállalkozások aránya		évente
OSS-t alkalmazó lakosság aránya		évente
OSS-t alkalmazó közintézmények aránya		évente
Közintézmények/vállalkozások, amelyek az adatkezelés során nyílt forráskódú szoftvert alkalmaznak		évente
Közintézmények/vállalkozások, amelyek az üzleti folyamatok menedzselése során nyílt forráskódú szoftvert alkalmaznak		évente
Közintézmények/vállalkozások, amelyek az architektúra kiépítése során nyílt forráskódú szoftvert alkalmaznak		évente
Közintézmények/vállalkozások, amelyek a virtualizáció során nyílt forráskódú szoftvert alkalmaznak		évente
Közintézmények/vállalkozások, amelyek a stratégiai tervezés során nyílt forráskódú szoftvert alkalmaznak		évente
Közintézmények/vállalkozások, amelyek a beszállítói folyamatok kapcsán nyílt forráskódú szoftvert alkalmaznak		évente
Közintézmények/vállalkozások, amelyek az ügyfélkapcsolatok támogatására nyílt forráskódú szoftvert alkalmaznak		évente
Közintézmények/vállalkozások, amelyek a felhő alapú szolgáltatások nyújtására nyílt forráskódú szoftvert alkalmaznak		évente
Közintézmények/vállalkozások, amelyek nyílt forráskódú irodai szoftvercsomagot használnak		évente
Közintézmények/vállalkozások, amelyek a digitális tartalom előállításában nyílt forráskódú szoftvereket használnak		évente
Közintézmények/vállalkozások, amelyek nyílt forráskódú ERP rendszereket használnak		évente
OSS képzésen résztvevő hallgatók száma		
Szabad szoftveres informatikai szakemberek száma		

Javasolt kormányzati projektek és stratégiák

Szabad szoftveres oktatóanyag készítése		
---	--	--